

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 90/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. marca 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného JUDr. Jurajom Gavalcom, advokátom, Teodora Tekela 23, Trnava, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. augusta 2014 sp. zn. 6 Tdo 45/2014, a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. októbra 2014 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva nebyť stíhaný alebo pozbavený slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon podľa čl. 8 ods. 2 listiny, a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 7. augusta 2014 sp. zn. 6 Tdo 45/2014 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplynulo, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Galanta (ďalej len „prvostupňový súd“) z 25. septembra 2013 sp. zn. 29 T 74/2013 uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov, prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d) a ods. 2 písm. c) s odkazom na § 138 písm. j) Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona na tam uvedenom skutkovom základe. Za to mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov a 6 mesiacov, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia.

3. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením sp. zn. 3 To 117/2013 z 10. decembra 2013 odvolanie sťažovateľa (ako aj spoluobžalovaných a prokurátora) ako nedôvodné zamietol.

4. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu a prvostupňového súdu sťažovateľ podal dovolanie na najvyššom súde, ktorý uznesením napadnutým touto sťažnosťou dovolanie odmietol, keďže je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

5. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva nebyť stíhaný alebo pozbavený

slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon podľa čl. 8 ods. 2 listiny, a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu. Podstata sťažnostnej argumentácie je spojená s tvrdením, že kvalifikačný znak – závažnejší spôsob konania podľa § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona s odkazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, teda čin spáchaný na viacerých osobách – bol jeho v prípade aplikovaný nesprávne. Sťažovateľ v tomto smere namieta:

„Niektoré trestné činy majú okrem objektu aj predmet útoku, na ktorý páchatel bezprostredne útočí a tým porušuje alebo ohrozuje objekt trestného činu...

Objektom trestného činu podľa § 172 Trestného zákona je záujem na kontrolovanom nakladaní s omamnými a psychotropnými látkami, jedmi, prekurzormi.

Konkrétnym predmetom útoku pri tomto trestnom čine nie je osoba, tento konkrétny trestný čin predmet útoku ani nemá, a preto nemôže byť spáchaný na osobe, resp. viacerých osobách...

Predmetom útoku v danej veci nebol konkrétny človek, konkrétna osoba, obžalovaný neútočil na človeka, resp. na osobu, porušil len predpisy o nakladaní s omamnými a psychotropnými látkami, jedmi, prekurzormi, ktorých účelom je síce okrem iného chrániť zdravie a život človeka, ale na to, aby sme mohli hovoriť o útoku na konkrétneho človeka, resp. osobu, by sa vyžadovalo prítúpenie ďalšej okolnosti, ako donútenie drogu užiť alebo iné násilné konanie zo strany páchatela (navádzanie drogu užiť atď.)...

Z dokazovania v trestnej veci sťažovateľa nevyplýva, že by útočil na zdravie alebo život nejakej osoby, jeho útok smeroval proti objektu takéhoto trestného činu, ktorým je porušenie predpisov o nakladaní s takýmito látkami, čo zároveň nemôže znamenať automaticky útok na konkrétnu osobu.

Sťažovateľ poukazuje na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 75/2012 z 22.5.2013, z ktorého možno čerpať niektoré právne úvahy na podporu právneho názoru obhajoby.

Ďalšou námietkou obhajoby v tomto smere je to, že už ustanovenie § 172 ods. 1 písm. c) Trestného zákona pojmovo zahŕňa predaj aj vo vzťahu k viacerým osobám, preto nie je možné použiť kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu podľa ods. 2 písm. c) s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona...

Túto argumentáciu najvyšší súd nechal celkom bez povšimnutia.“

6. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že najvyšší súd porušil jeho označené práva, ďalej žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu a priznal mu náhradu trov konania v sume 340,89 €.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Obdobné právo zaručuje aj čl. 36 ods. 1 listiny.

Podľa čl. 8 ods. 2 listiny nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo všeobecnosti platí, že ústavný súd je zdržanlivý pokiaľ ide o zásahy do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. V trestných veciach to zvyrazňujú čl. 50 ods. 1 v spojení s čl. 142 ods. 1 ústavy tým, že ustanovujú všeobecné súdy ako jediné oprávnené rozhodovať o vine a treste za trestné činy. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov, či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov (vrátane Trestného zákona a Trestného poriadku) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne

odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). Z týchto hľadísk potom ústavný súd posudzoval rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté sťažovateľovo dovolanie.

10. Sťažovateľ v dovolaní uplatnil dovolacie dôvody uvedené v ustanoveniach § 371 ods. 1 písm. g) a i) Trestného poriadku spočívajúce v tom, že napadnuté rozhodnutia sú založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, a súčasne sú založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Keďže sťažnostná argumentácia sťažovateľa bola v zhode s už uvedeným obmedzená na tvrdené pochybenie najvyššieho súdu pri právnom posúdení zisteného skutku [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku], ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu iba v tomto smere. Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia v podstatnom uviedol:

„Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uviedol obvinený tú skutočnosť, že súdy nesprávne použili pri právnej kvalifikácii ustanovenie § 138 písm. j) Trestného zákona, nakoľko trestný čin nebol spáchaný na osobe, ale smeroval len proti záujmu na kontrolovanom nakladaní s omamnými látkami, keďže predmetom útoku nie je osoba. Obvinený nepoužil voči odberateľom násilie, aby drogu užíli, nenavádzal ich na užívanie drog...

... na prvostupňový súd bolo doručené i písomné vyjadrenie krajského prokurátora, z obsahu ktorého je zrejmé, že tento sa s argumentáciou dovolateľa nestotožňuje a uvádza, že práve záujmom štátu spojeným s kontrolovaním nakladania s omamnými a psychotropnými látkami, je záujem na ochrane zdravia ľudí, ktoré je ohrozované užívaním týchto látok. Napriek tomu, že predmetný objekt nie je v danej skutkovej podstate osobitne vyjadrený, tento je možné odvodiť aj vo vzťahu k názvu prvej hlavy osobitnej časti Trestného zákona, samotná skutočnosť, že predaj drog bol realizovaný viacerým osobám je pre spoločnosť nebezpečnejšie konanie ako predaj jednej osobe, resp. malému okruhu osôb a túto pritažujúcu okolnosť vyjadril zákonodarca práve v kvalifikovanej skutkovej podstate...

Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku (§ 382 písm. c) Trestného poriadku)...

Tak zo znenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku ako aj z inštitútu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinštančné, a že najvyšší súd ako súd rozhodujúci o dovolaní obvineného je viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštalácie, vrátane toho ako súdy ustálili počet osôb, ktorým obvinený distribuoval drogu.

Čo sa týka v danom smere uplatneného dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tak v tomto smere najvyšší súd nezistil žiadnu opodstatnenosť námietok obvineného, pretože ako bolo skôr spomenuté, skutkový stav tak ako bol zistený zo strany súdov nižšieho stupňa je pre dovolací súd záväzný.

V tomto smere považoval za potrebné dodať zároveň tiež to, že z hľadiska súladu namietaného znaku s jeho právnou kvalifikáciou je zrejmé, že droga bola podľa dotknutých skutkových zistení obvineným zadovážená pre celkovo až jedenásť vymenovaných osôb priamo v skutkovej vete, teda ide o viacero osôb (najmenej tri osoby v zmysle legálnej definície uvedenej v § 127 ods. 12 Trestného zákona). Uvedený trestný čin je zaradený pod trestné činy ohrozujúce život alebo zdravie, čím sa prirodzene myslí zdravie a život osoby (osôb), a nie obava štátu, že by stratou kontroly nad predajom takých látok bol ukrátený ekonomicky.“

11. Vychádzajúc z uvedených mantinelov posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov vrátane najvyššieho súdu ústavný súd uzatvára, že v uvedenej časti odôvodnenia uznesenia najvyšší súd zrozumiteľným a dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľa odmietol. Podľa ústavného súdu postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda najvyšší súd v danom prípade neporušil základné právo na súdnu ochranu sťažovateľa a ani ostatné ním označené práva. Najvyšší súd dal sťažovateľovi v napadnutom uznesení podrobnú odpoveď na to, prečo neboli naplnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Odôvodnenie uznesenia

najvyššieho súdu nevykazuje všeobecný charakter, a aj keď je pomerne stručné, primeraným spôsobom reaguje na konkrétnu dovolaciu námietku sťažovateľa. V závere najvyšší súd konštatuje, že vzhľadom na absenciu dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

12. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Nad rámec potreby, avšak reagujúc na sťažnostné námietky sťažovateľa, ústavný súd uvádza, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok má v trestnom konaní osobitné postavenie a možno ho podať len z dôvodov vymedzených v § 371 Trestného poriadku. Pokiaľ ide o sťažovateľom uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tento možno úspešne uplatniť len vtedy, ak je právoplatné rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení správne a úplne zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Dovolací súd teda nepreskúmava skutkové zistenia, na ktorých je založené napadnuté rozhodnutie. O nesprávne právne posúdenie skutku ide napr. vtedy, ak zistený skutok mal byť právne kvalifikovaný ako (i) iný trestný čin, (ii) rovnaký trestný čin, avšak v základnej, a nie kvalifikovanej skutkovej podstate – prípadne naopak, (iii) žiadny trestný čin. O nesprávne

použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia ide nielen v prípade pochybenia pri aplikácii noriem Trestného zákona, ale aj iných predpisov hmotnoprávnej povahy.

14. Najvyšší súd ako dovolací súd rozhodujúci o dovolaní sťažovateľa sa podľa názoru ústavného súdu zákonne a preskúmateľne vyrovnal s dovolacou argumentáciou sťažovateľa a stotožniac sa protiargumentáciou prokurátora a nižších súdov dovolanie odmietol. Úvahy najvyššieho súdu týkajúce sa skutku, ktorý bol v prípade sťažovateľa kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov, prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods.1 písm. c), d) a ods. 2 písm. c) s odkazom na § 138 písm. j) Trestného zákona spolupáchatelstvom podľa § 20 Trestného zákona, nevykazujú všeobecný charakter, naopak, sú konkrétne a konzistentné. Výklad relevantných ustanoví Trestného zákona aj podľa názoru ústavného súdu zodpovedá ich zmyslu a účelu. Posúdenie konania sťažovateľa ako činu spáchaného na viacerých osobách nepredstavuje neprípustné vybočenie z medzí ústavnosti a zákonnosti pri rozhodovaní o vine a treste za trestný čin. Na týchto záveroch neprislúcha ústavnému súdu pre nedostatok právomoci nič meniť, dopĺňať či inak rozvíjať.

15. Sťažovateľom uvádzaný iný rozsudok najvyššieho súdu (sp. zn. 3 Tdo 75/2012 z 22. mája 2013), z ktorého podľa jeho názoru možno čerpať niektoré úvahy aj na podporu jeho názoru, sa týkal trestného činu krádeže, teda druhovo nerovnakého činu s odlišne formulovaným objektom (život a zdravie vs. majetok), a preto len ťažko možno vzťahovať jeho závery aj na sťažovateľovu trestnú vec. Naopak, pokiaľ ide o kvalifikáciu trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov, prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi z hľadiska jeho možného spáchania na viacerých osobách, čo zakladá jeho kvalifikáciu ako spáchaného závažnejším spôsobom konania, závery najvyššieho súdu v trestnej veci sťažovateľa korešpondujú so závermi najvyššieho súdu aj v iných veciach (napr. sp. zn. 1 Tdo 26/2011, sp. zn. 5 Tdo 77/2012).

16. Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd hodnotí napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako ústavne konformné, a teda nevyžadujúce korekciu zo strany orgánu

ochrany ústavnosti. Sťažnosť sťažovateľa bola preto odmietnutá pre zjavnú neopodstatnenosť, keďže pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označených práv sťažovateľa, ktorej reálnosť by mohol preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie.

17. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie uznesenia najvyššieho súdu a náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2015